

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐานและ
ความพึงพอใจต่อวิชาศิลปะไทย จากการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนลายไทย
พื้นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

15

DEVELOPMENT OF ARTISTIC CREATIVE THINKING, BASIC THAI PAINTING PATTERNS AND SATISFACTION
THAI PAINTING BASED ON THE SET OF BASIC THAI PAINTING PATTERNS IN COLLABORATION WITH
COOPERATIVE LEARNING TECHNIQUE FOR MATHAYOMSUKSA 5 STUDENTS UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 22

กิมยานนท์ วัจนะฮาด*

ดร.อุบลศิลป์ โพธิ์พรม**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มารศรี กลางประพันธ์***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ทักษะการเขียนลายไทย และความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนวิชาศิลปะไทย 1 ระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่างกัน (เก่ง ปานกลาง และต่ำ) เมื่อได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนหนองสูงสามัคคีวิทยาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ภาคเรียนที่ 2 การศึกษา 2554 จำนวน 36 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบฝึกทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐานจำนวน 10 ชุด 2) แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ 3) แบบวัดทักษะการเขียนลายไทย 4) แบบวัดความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t – test for dependant Samples การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียว (One – way MANOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถทางการเรียน สูง ปานกลาง ต่ำ เมื่อเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐาน เรื่องการเขียนลายกระจิงและลายกระหนกร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ทักษะการเขียนลายไทย และความพึงพอใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดย พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะกับทักษะการเขียนลายไทย แตกต่างกัน ส่วนความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียน สูง ปานกลาง และต่ำ ไม่แตกต่างกัน

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ABSTRACT

The purposes of this study aim to compare Mathayom Suksa 5 Students' artistic creative thinking, drills Thai painting pattern abilities and satisfaction toward Thai Art No.1 of students with high, moderate and low learning a chievenents in association with Cooperative Learning using the set of drills on basic Thai painting patterns. The samples were 36 Mathayom Suksa 5/4 students of Nong Sung Samakkhiwitthaya School in the second semester of academic year 2011 selected by Cluster Random Sampling Technique. The instruments used were a set of 10 drills on basic Thai painting patterns, a form of creative thinking and a form of satisfaction. Statistics used for data analysis were mean, standard deviation, t-test (Dependent Samples), One –Way MANOVA and One-Way ANOVA.

The findings of this study were as follows; there was a significant difference in the effects of Matthayom Suksa 5 students whose learning abilities were high, moderate and low gained average scores on artistic creative thinking, Thai painting pattern abilities and learning satisfaction at the 0.5 level of significance. In case of learning satisfaction, those students who were taught by a set of drills on Thai basic painting patterns in collaboration with cooperative learning showed no significant differences.

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายการศึกษาแห่งชาติหรือเป็นกฎหมายแม่บท ในการจัดการศึกษาของประเทศที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โดยเฉพาะมาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และในมาตราที่ 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนด หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีเจ้าหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีลักษณะเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานกลุ่มสาระและมาตรฐานที่เป็นตัวกำหนดคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษามีบทบาท และภาระหน้าที่โดยตรงที่จะต้องนำมาตรฐานกลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่หลักสูตรแกนกลาง กำหนดไปสู่รายละเอียดในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่กำหนด กล่าวคือ สถานศึกษาจะต้องจัดทำรายละเอียดในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่กำหนด กล่าวคือ สถานศึกษาจะต้องจัดทำรายละเอียดหลักสูตรของตนเอง เพื่อเป็นกรอบในการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและสนองความต้องการของชุมชนตลอดจนความถนัด ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาเต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 2)

ปัจจุบัน การจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษาเป็นการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในการจัดการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาในรายวิชาศิลปะ ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรปัญหาที่สำคัญได้แก่ กระบวนการสอนของครูยังไม่สามารถนำนักเรียนไปสู่เป้าหมายของความสำเร็จ ในการแข่งขันทักษะทางวิชาการทั้งในระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ (รายงานผลการแข่งขันทักษะทางวิชาการของโรงเรียนหนองสูงสามัคคีวิทยา. 2553) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ปรากฏจากการประเมินชี้ให้เห็นว่าถึงเวลาที่จะต้องทำการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนศิลปะกันอย่างจริงจัง โดยการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจ เทคนิควิธีการสอน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความเป็นเลิศทางด้านศิลปะ แต่จากการรายงานการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) รายวิชาศิลปะ

ในช่วงชั้นที่ 4 (ม. 6) 3 ปีซ้อนหลัง คือตั้งแต่ปีการศึกษา 2551 – 2553 ผลระดับชาติเป็น 43.22, 42.49, 41.10 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน. 2553)

โรงเรียนหนองสูงสามัคคีวิทยาเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่จัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะตามเกณฑ์มาตรฐานของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แต่กระนั้นก็ยังพบปัญหาว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาศิลปะอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งจากการรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ ทั้งวิชาแกนกลางและรายวิชาเพิ่มเติม ในช่วงชั้นที่ 4 ปีการศึกษา 2551- 2553 นักเรียนมีผลการเรียนคิดเป็นร้อยละ 39.67, 44.05 และ 46.53 ตามลำดับ (โรงเรียนหนองสูงสามัคคีวิทยา. 2553 : 36) ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่วางไว้คือ ร้อยละ 70 ทั้งนี้เนื่องจากวิชาศิลปะเป็นวิชาที่เน้นทักษะปฏิบัติ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพได้ก็ต่อเมื่อมีโอกาสฝึกปฏิบัติจริงและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง จึงจะสามารถนำทักษะกระบวนการปฏิบัติไปใช้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วัฒนา หอมสมบัติ. 2543 : 111) สถานศึกษาจึงควรจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นถึงความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรมและการฝึกทักษะกระบวนการคิด จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนสถานศึกษาจึงต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดเป้าหมาย มาตรฐาน แผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการและการติดตามผลหรือทำข้อมูลปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและท้องถิ่นอย่างแท้จริง (กรมวิชาการ. 2544 : 3-4)

การที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะต่ำ โดยเฉพาะในรายวิชาเพิ่มเติมทุกรายวิชา ผู้วิจัยได้สอบถามนักเรียนและครูในกลุ่มสาระศิลปะทั้ง 5 ท่าน ของโรงเรียนหนองสูงสามัคคีวิทยา เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา พบว่าปัญหามาจาก ตัวผู้เรียนมีปัญหที่สำคัญ คือนักเรียนขาดความเชื่อมั่นที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จด้วยตนเองได้เนื่องจากขาดวัสดุ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ขาดสื่อทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพ ขาดทักษะ และความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้นักเรียนยังมีพื้นฐานด้านศิลปะน้อย และตัวครูมีปัญหาคือขาดสื่อที่มีคุณภาพที่จะช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และพัฒนาด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนไม่มีแหล่งเรียนรู้ที่ดีด้านศิลปะในชุมชน ที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรัก ศรัทธา ในด้านศิลปะ และครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ บางท่านไม่ได้จบการศึกษาในด้านศิลปะโดยตรง ทำให้มีปัญหาในการถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้อง

ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างมากในปัจจุบัน ทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ ไปในการแก้ปัญหาและผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ ยิ่งในอนาคตสังคมมีแนวโน้มที่จะทวีความสลับซับซ้อนมากขึ้น บุคคลต้องใช้ความรู้ ทักษะ และความคิดสร้างสรรค์ไปในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นการเตรียมเยาวชนให้อยู่ในสังคมอนาคตได้ดี จึงควรเตรียมการในเรื่องการส่งเสริมหรือพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เสียตั้งแต่ปัจจุบัน ให้ควบคู่ไปกับการส่งเสริมหรือพัฒนาความสามารถด้านอื่นๆ ด้วย (สมศักดิ์ ภูวิธาวรรณ. 2542 : 3) ความคิดสร้างสรรค์แม้จะเป็นคุณสมบัติในตัวมนุษย์ เช่นเดียวกับสมบัติด้านอื่นๆ มีพัฒนาการไปตามวัยและสามารถสร้างเสริมให้เจริญงอกงามขึ้นได้ ดังนั้น ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของมนุษย์ ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ตลอดจนครูอาจารย์ จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นแก่เด็ก เพื่อความเจริญก้าวหน้าของตัวเด็กเองรวมทั้งของสังคม (ปมหาพันธ์. 2539 : 2)

การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นทักษะปฏิบัติ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเนื่องจากเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และทำงานด้วยตนเอง โดยมุ่งเน้นในการฝึกปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะเป็นการปฏิบัติเป็นรายบุคคล และเป็นรายกลุ่ม ซึ่งมีการวางแผนการอย่างมีขั้นตอน และมีการวัดประเมินผลงาน ซึ่งจะทำให้การทำงานได้บรรลุตามเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการซึ่งมี 6 ขั้นตอน 1) สังเกต/รับรู้ 2) ทำตามแบบ(ฝึกทักษะลายไทย) 3) ทำเองไม่มีแบบ/คิดเองเพิ่มเติม(เริ่มฝึกความคิดสร้างสรรค์) 4) ร่วมคิดร่วมทำสร้างสรรค์สิ่ง

ใหม่ 5) ฝึกให้เกิดความชำนาญ 6) สรุปเพื่อประเมินผล ซึ่ง วัฒนา หอมสมบัติ. (2543 : 111) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะที่เน้นกระบวนการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพมีโอกาสดูฝึกปฏิบัติจริงและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง สามารถนำทักษะกระบวนการปฏิบัติไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทิตนา แคมมณี (2552 : 196) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย โดยมีสมาชิกในกลุ่มที่มีความสามารถที่ต่างกัน ประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้ เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม และวัฒนา ระเบียบทุกซ์ (2545 : 174) ยังได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า เป็นวิธีการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนให้ได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ ความสามารถที่ต่างกัน นอกจากนี้การเรียนเรื่องลายไทยนั้น เป็นการเรียนรู้โดยการสร้างสรรค์ผลงานโดย การวาดภาพ ซึ่งจะส่งผลถึงการพัฒนาคิดสร้างสรรค์ ดังคำกล่าวของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2540 : 25-28) ที่กล่าวว่า ธรรมชาติของวิชาศิลปะที่ประกอบด้วยเรื่องราว ประสบการณ์ ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึกที่ละเอียดอ่อน ประณีต ซึ่งสามารถพัฒนาผู้เรียนให้ได้ตามเป้าหมายการสอน เข้าถึงศิลปะแล้ว จะให้รับรู้อะไรได้ง่าย เพราะโลกทัศน์ของศิลปะเป็น การแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ และจินตนาการที่ลึกซึ้ง

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยกระบวนการคิด ทักษะเฉพาะด้าน และผลสมรรถนะทางการเรียน ได้ โดยมีแบบฝึกทักษะเป็นตัวสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน ได้มีความสนุกสนานและมีการกระตุ้นเร้าความสนใจทั้งภาพ และสีสันของแบบฝึก ซึ่งเป็นสื่อที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติงานได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่าการใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือจะช่วยให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอดจนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จึงสนใจที่จะสร้าง และพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐาน สาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (สาระเพิ่ม) เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ให้เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นเทคนิคการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิชาศิลปะด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งน่าจะช่วยให้การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐาน และความพึงพอใจในการเรียนวิชาศิลปะไทยเพิ่มขึ้น

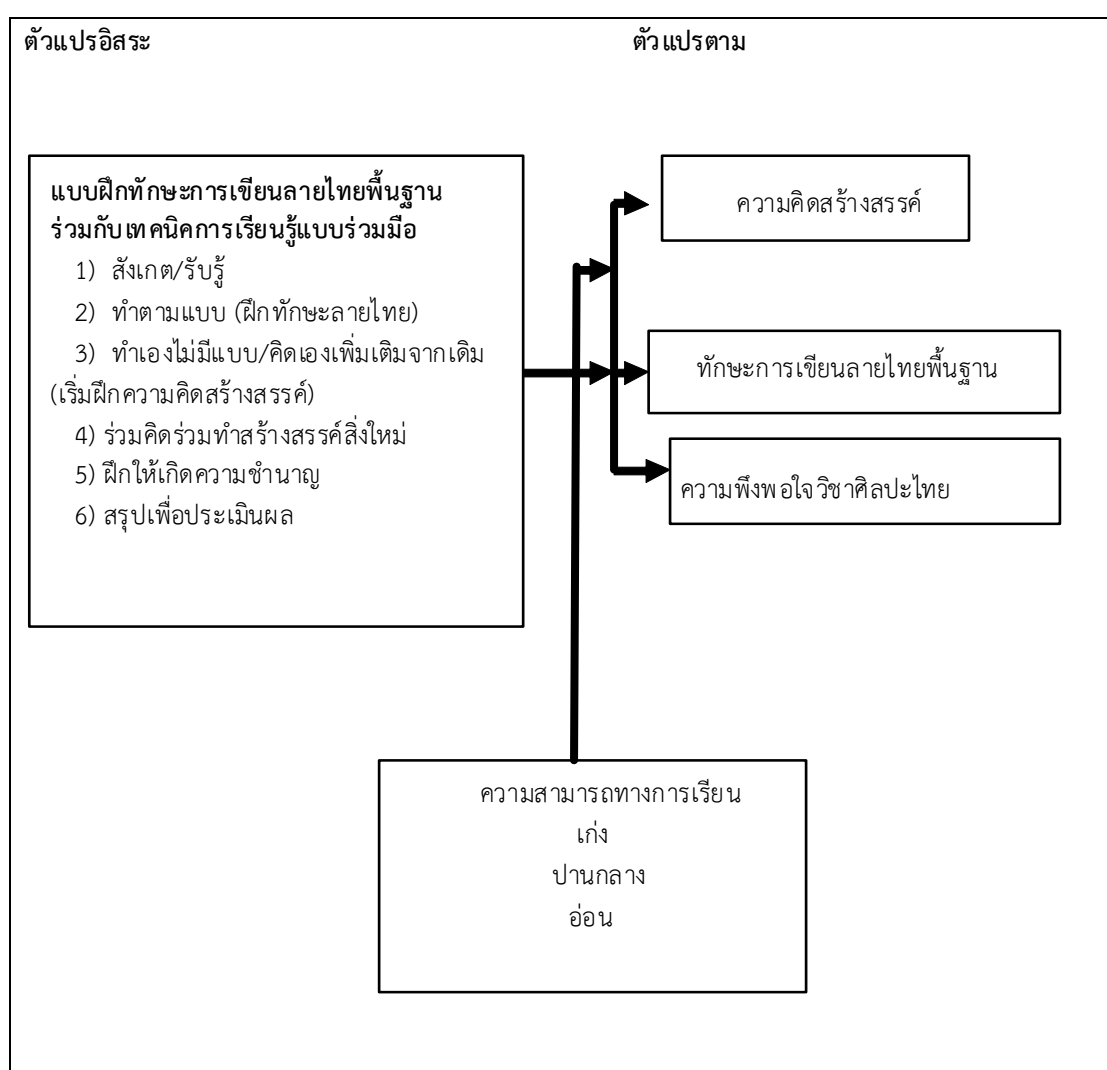
ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ทักษะการเขียนลายไทย และความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนวิชาศิลปะไทย 1 ระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่างกัน (เก่ง ปานกลาง และอ่อน) เมื่อได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยละตามความสามารถของนักเรียนแต่ละคน เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐานและเสริมสร้างความพึงพอใจต่อวิชาศิลปะศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยการจัดการเรียนเป็น 6 ขั้นตอน 1) สังเกต/รับรู้ 2) ทำตามแบบฝึกทักษะลายไทย 3) ทำเองไม่มีแบบ/คิดเองเพิ่มเติม (เริ่มฝึกความคิดสร้างสรรค์) 4) ร่วมคิดร่วมทำสร้างสรรค์สิ่งใหม่ 5) ฝึกให้เกิดความชำนาญ และ 6) สรุปเพื่อประเมินผล โดยผู้วิจัยได้ยึดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด และทรอร์เรนซ์ ซึ่งประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น ความคิดคล่องตัว และ

ความคิดละเอียดลออ (อุมารพร รังสิยานนท์. 2546 : 27-28) และการเรียนรู้ในเรื่องของทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐานนั้นผู้วิจัยได้ยึดกฎการเรียนรู้ของ ธอร์นไคค์ (สุจิต เพียรชอบ. 2543 : 52) ที่ว่าการฝึกหรือทำบ่อยๆ ย่อมทำให้เกิดความคล่องแคล่ว สามารถทำได้ดี และเกิดความพึงพอใจที่ผู้วิจัยได้ยึดตามทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ของ มาสโลว์ (1970 : 146) ได้อธิบายเรื่องความต้องการของมนุษย์ว่า มีลำดับขั้นทั้งหมด 5 ขั้น เขียนเป็นรูปปิรามิดแห่งความต้องการไว้ อันแสดงถึงความต้องการขั้นพื้นฐานของคนตามลำดับขั้นต่ำสุดไปสูงสุดนอกจากนี้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือซึ่งเหมาะสมกับสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่มีระบบการจัดนักเรียนเข้าชั้นเรียนโดยคละตามความสามารถของนักเรียนโดยผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ(Cooperative Learning) ตามรูปแบบ เอส ที เอ ดี (Student Teams – Achievement Divisons : STAD) หรือ การเรียนแบบการสอนแบบกลุ่มแข่งขันแบบแบ่งตามผลสัมฤทธิ์ มาใช้ในการพัฒนากรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 81 โรงเรียน ที่เลือกเรียนวิชาศิลปะไทย มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 276 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสูงสามัคคีวิทยา อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่เลือกเรียนวิชา ศ 30205 ศิลปะไทย 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 36 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2552 : 60)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1) แบบฝึกทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐาน เรื่อง การเขียนลายกระจิงและลายกระหนก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 ชุด

2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐานเรื่อง การเขียนลายกระจิงและลายกระหนก จำนวน 10 แผน ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ

2) แบบประเมินเพื่อวัดทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐาน

3) แบบประเมินเพื่อวัดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อวิชาศิลปะเมื่อเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3. วิธีรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ใช้เวลาในการดำเนินการทดลองทั้งหมด 24 ชั่วโมง

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าความยาก (Difficulty) หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาความเชื่อมั่นของแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ แบบวัดทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐานและแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาศิลปะไทย ทั้งฉบับด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3) สถิติเชิงอนุมานที่ให้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ทดสอบค่าที (t-test for Dependent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียว (One - way MANOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ทักษะการเขียนลายไทย และความพึงพอใจจากการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐาน เรื่องการเขียนลายกระจั่งและลายกระหนกร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน ปรากฏว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถทางการเรียน สูง ปานกลาง ต่ำ เมื่อเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐาน เรื่องการเขียนลายกระจั่งและลายกระหนกร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ทักษะการเขียนลายไทย และความพึงพอใจต่อวิชาศิลปะไทย มีความแตกต่างกัน และผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถทางการเรียน สูง ปานกลาง และต่ำ เมื่อเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐาน เรื่องการเขียนลายกระจั่งและลายกระหนกร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ทักษะการเขียนลายไทยแตกต่างกัน ส่วนความพึงพอใจต่อวิชาศิลปะไทย ของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนลายไทยพื้นฐาน เรื่องการเขียนลายกระจั่งและลายกระหนกร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. สำหรับการนำเอาผลการวิจัยไปใช้

1.1 แบบฝึกทักษะยังนับว่าเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพเมื่อต้องการยกระดับหรือต้องการพัฒนาทักษะที่สำคัญเฉพาะด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการวิชาใด ระดับใดก็ตาม ดังนั้นเมื่อพบว่านักเรียนขาดทักษะที่จำเป็นในการเรียนแบบฝึกทักษะควรได้รับการพิจารณาให้เป็นสื่อเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาเป็นอันดับแรกๆ เพียงแต่ครูจะต้องศึกษาหลักการสร้างวิธีการและขั้นตอนการนำไปใช้ให้เข้าใจอย่างท่องแท้เพื่อให้แบบฝึกทักษะสามารถแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น มีความเหมาะสมกับหลักจิตวิทยาพัฒนาการของนักเรียน ตลอดจนสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.2 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและหัวหน้าสถานศึกษา สามารถนำแบบฝึกทักษะการเขียนลายไทย ใช้เป็นข้อสังเกตภายในสถานศึกษาให้แก่เพื่อนครูผู้สนใจเพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ตามความสนใจเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้เป็นผู้ผลิต ผู้ปฏิบัติสร้างสรรค์ผลงานไปใช้กับเนื้อหาอื่นได้อย่างแพร่หลาย

1.3 การสอนโดยแบบฝึกทักษะมีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะและ ทักษะในการปฏิบัติอย่างแท้จริง ดังนั้นการออกแบบการสอนในวิชาศิลปะไทย รวมถึงวิชาอื่น ๆ ในหมวดศิลปะควรคำนึงถึงการใช้สื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพประกอบการเรียนและกิจกรรมให้เหมาะสมกับการพัฒนาการเรียนรู้ และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนแต่ละระดับ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ในการสร้างแบบฝึกทักษะนั้นไม่เฉพาะที่จะมุ่งวัดผู้เรียนด้านความคิดสร้างสรรค์หรือด้านทักษะอย่างเดียว ยังมีรูปแบบการวิจัยอีกหลายอย่างที่สามารถนำมาศึกษาวิจัยร่วมกันเช่นอาจวัดสมาธินักเรียนร่วมกับการเรียนศิลปะ, การวัดเจตคติต่อการเรียนศิลปะ เป็นต้น

2.2 การนำเทคนิคต่างๆ มาใช้ร่วมกับแบบฝึกทักษะหลายๆ รูปแบบจะช่วยให้ทั้งผู้เรียนและครูผู้สอนมีประสบการณ์ในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น มีสื่อที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- จิตรภา ทอเหลือง. การสร้างชุดกิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนลับแลวิทยาคม อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. ปริญญาโท ค.ม.(หลักสูตรและการสอน). อุตรดิตถ์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2551.
- ทศนา แหมมณี. ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS พิมพ์ครั้งที่ 10 บริษัท เอส อาร์ พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด : นนทบุรี, 2552.
- ประเทิน มหาจันทร์. สอนเด็กให้มีความสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2539.
- ประยงค์ มาแสง. การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(สาขาวิชาการประถมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542.
- โรงเรียนหนองสูงสามัคคีวิทยา. รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโรงเรียนหนองสูงสามัคคีวิทยา, 2553.
- วรรณ เครื่องเนียม. คู่มือการสอนเขียนชั้นประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2531.
- วัฒนา ระเบียบทุกข์. แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : แอล ที เพรส, 2545.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สุวีริยา สาส์น, 2540.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ. เทคนิคการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2542.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (ONET), 2553
- สุจิต เพียรชอบ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยาที่ต้องนำมาใช้ในการสร้างชุดฝึก. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2543.
- อุมพร รังสิยานนท์. การศึกษาความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และคิดปัญหาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการใช้ชุดฝึกความคิดการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์. ปริญญาโท คศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.
- Maslow, AH. Motivation and personality. 2nd ed. New York : Harper & Row, 1970.